

اقتصاد ایران

اقتصاد ایران به کدام سو می‌رود؟

خلاصه طرح مطالعاتی تحلیل عوامل تاثیرگذار
بر عملکرد میان مدت اقتصاد ایران

مسعود نیلی و همکاران

سرنشانه: ایلی، مسعود. ۱۳۳۴- / عنوان و نام پدیدآور: اقتصاد ایران به کدام سو می‌رود؟: خلاصه طرح مطالعاتی تحلیل عوامل
تأثیر گذار بر عملکرد میان مدت اقتصاد ایران / مشخصات نشر: تهران: انتشارات دنیای اقتصاد، ۱۳۹۴ / مشخصات ظاهری: ۸۴ ص.
جدول، نمودار / روش: اقتصاد ایران / شابک: ۹۰۰-۷۱۰۶-۶۰۰-۹۷۸ / وضعیت فهرست‌نویسی: فیبای مختصر / یادداشت:
فهرست‌نویسی کامل این اثر در نشانی: <http://opac.nli.ir> قابل دسترسی است. / شماره کتابشناسی ملی: ۳۸۵۰۷۷۷

اقتصاد ایران به کدام سسو می‌رود؟ (خلاصه طرح مطالعاتی تحلیل عوامل تاثیرگذار بر عملکرد میان مدت اقتصاد ایران) /
ناشر: انتشارات دنیای اقتصاد / مؤلفان: مسعود نیلی و همکاران / مدیر هنری: حسن کریم‌زاده / صفحه‌آرا: مریم فتاحی / مدیر تولید:
انوشه صادقی آزاد / نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۴ / شمارگان: ۱۱۰۰ / نسخه: شایک: ۷-۹۰-۶-۷۱۰۶-۶۰۰-۹۷۸ / لینوگرافی: چاپ و
صحافی: شادریگ / تمام حقوق این اثر محفوظ و متعلق به نشر دنیای اقتصاد است / نشانی انتشارات: تهران، خیابان قائم مقام فراهانی،
ضلع شمال غربی میدان شجاع، بلاک ۱۰۸، طبقه سوم شمالی / تلفن: ۴۲۷۱۰۳۴۱ / نشانی فروشگاه: تهران، خیابان شهید مطهری،
بون میرزای شیرازی و سنایی، شماره ۳۷۰ / تلفن: ۴۳-۸۷۷۶۲۷۴۰ / دورنگار: ۸۷۷۶۲۷۴۴ / پست الکترونیک: book@den.ir /
پایگاه اینترنتی: book.den.ir

www.ketab.ir

یادداشت ناشر	۲۵
پیش‌گفتار	۲۷
مقدمه	۳۵
بخش اول: خلاصه‌ای از تصویر جامع اقتصاد ایران و جمع‌بندی تحقیق	۴۷
بخش دوم: تحولات داخلی	۴۸
بخش سوم: تحولات جهانی	۶۶
بخش اول	
خلاصه‌ای از تصویر جامع اقتصاد ایران	۷۷
فصل اول: اقتصاد ایران پس از افزایش قیمت نفت در دهه هشتاد	۷۹
مقدمه	۷۹
اثر متغیرهای کلان بر وضع معیشت خانوارهای ایرانی	۸۰
سیاست‌های دولت	۹۱
بازار انرژی	۹۸
بازار ارز	۱۰۸
بازار محصول	۱۱۷
بازار مالی	۱۲۵
بازار کار	۱۳۵
فصل دوم: خصوصی‌سازی	۱۵۳
مقدمه	۱۵۳
روند خصوصی‌سازی در ایران	۱۵۴
موانع خصوصی‌سازی در ایران	۱۵۹

بررسی آثار خصوصی سازی بر بازارهای اقتصاد ایران	۱۶۰
فصل سوم: هدفمندسازی یارانه ها	۱۶۳
مقدمه	۱۶۳
اثر افزایش قیمت انرژی بر بودجه دولت	۱۶۹
اثر افزایش قیمت انرژی بر بنگاه های اقتصادی	۱۷۲
اثر افزایش قیمت انرژی بر خانوار	۱۷۸
فصل چهارم: اقتصاد ایران در آینده میان مدت (۹۶-۱۳۹۲)	۱۸۷
مقدمه	۱۸۷
آینده نگری تحولات اقتصاد کلان ایران	۱۸۹
سناریوی اصلاحی سیاست گذاری اقتصاد کلان ایران	۱۹۱
جمع بندی سناریوی اصلاحی سیاست گذاری اقتصاد کلان ایران	۲۱۹
فصل دوم: تحولات داخلی اقتصاد ایران	۲۲۳
فصل اول: ظرفیت های اقتصاد ایران	۲۲۵
مقدمه	۲۲۵
منابع طبیعی	۲۲۵
موقعیت جغرافیایی	۲۳۲
زیرساخت های صنعتی	۲۴۳
نیروی کار	۲۴۷
فصل دوم: رشد اقتصادی، تورم و بیکاری	۲۴۹
مقدمه	۲۴۹
تورم	۲۴۹
بیکاری و اشتغال	۲۵۲
سرمایه گذاری	۲۵۵
رشد اقتصادی	۲۶۰
جمع بندی و نتیجه گیری	۲۶۴
فصل سوم: فقر و نابرابری	۲۶۵
مقدمه	۲۶۵
تعاریف فقر و نابرابری	۲۶۵
بررسی تغییرات سطح هزینه خانوارها، توزیع درآمد، خط فقر	۲۶۸
فقر و متغیرهای کلان اقتصادی	۲۸۳
جمع بندی و نتیجه گیری	۲۸۴
فصل چهارم: سیاست های پولی، اعتباری و ارزی	۲۸۹
مقدمه	۲۸۹
ابزارهای سیاست پولی در ایران	۲۹۰
سیاست پولی در ایران	۲۹۳

چالش‌های سیاست‌گذاری پولی در ایران	۳۰۳
ابزارهای سیاست پولی در ایران	۳۱۱

فصل پنجم: سیاست‌های مالی ۳۲۵

مقدمه	۳۲۵
سیاست مالی و رشد اقتصادی	۳۲۶
سیاست مالی و چرخه‌های تجاری	۳۲۸
پایداری سیاست مالی	۳۳۱
چالش‌های سیاست‌های مالی در ایران	۳۳۵
جمع‌بندی و نتیجه‌گیری	۳۳۸

فصل ششم: سیاست‌های تجاری ۳۴۱

مقدمه	۳۴۱
سیاست تجاری و رشد اقتصادی	۳۴۱
ابزارهای سیاست تجاری	۳۴۲
بررسی متغیرهای تجارت خارجی ایران	۳۴۶
ایران در تجارت جهانی	۳۵۷
سیاست تجاری در ایران	۳۶۱
جمع‌بندی و نتیجه‌گیری	۳۷۳

فصل هفتم: بازار کار ۳۷۵

مقدمه	۳۷۵
عرضه نیروی کار	۳۷۶
تقاضای کار	۳۸۵
اشتغال و بیکاری	۳۹۲
تصویری از وضعیت آینده میان مدت بازار کار ایران	۴۰۴
تبعات وضعیت آتی بازار کار ایران	۴۱۱

فصل هشتم: بازار مالی ۴۱۵

مقدمه	۴۱۵
تحولات بازار پول	۴۱۵
تحولات بازار سرمایه	۴۲۴
توسعه مالی	۴۳۸
ماهیت نظام مالی ایران	۴۴۳
جمع‌بندی و نتیجه‌گیری	۴۴۷

فصل نهم: آزادسازی، مبانی نظری و مفاهیم پایه ۴۵۱

مقدمه	۴۵۱
-------	-----

فصل دهم: اصلاحات بازار انرژی ۴۶۱

مقدمه	۴۶۱
آمار توصیفی از میزان و مصرف پارانرژی	۴۶۲

رویکردهای ممکن در اصلاح قیمت انرژی	۴۶۴
بررسی اثرگذاری افزایش در قیمت انرژی بر بودجه دولت	۴۶۶
جمع‌بندی و نتیجه‌گیری	۴۹۹

فصل یازدهم: خصوصی‌سازی ۵۰۱

مقدمه	۵۰۱
بنگاه و مالکیت	۵۰۳
بنگاه اقتصادی	۵۰۳
خصوصی‌سازی	۵۰۵
توسعه بخش خصوصی	۵۱۲
نظام سیاسی و اصلاحات اقتصادی در کشورهای در حال گذار	۵۱۶
خصوصی‌سازی در ایران	۵۲۱
روند تاریخی تصدی دولت در اقتصاد ایران	۵۲۳
مقررات گذاری در حوزه حضور دولت در اقتصاد ایران	۵۲۷
آمار واگذاری بنگاه‌های دولتی	۵۲۹
آسیب‌شناسی خصوصی‌سازی در ایران	۵۳۳
ارائه چارچوبی برای آینده خصوصی‌سازی در اقتصاد ایران	۵۴۵
جمع‌بندی و نتیجه‌گیری	۵۵۵

فصل دوازدهم: تحولات اقتصادی کشورهای منتخب و تاثیر آن بر اقتصاد ایران ۵۵۹

مقدمه	۵۵۹
امارات متحده عربی	۵۶۱
ترکیه	۵۶۹
چین	۵۸۱
قطر	۵۸۹
عراق و لیبی	۶۰۲
آثار تحولات آتی جایگاه ایران در بازار نفت بر اقتصاد	۶۰۹
جمع‌بندی و نتیجه‌گیری	۶۱۲

فصل اول: جهانی شدن بازار محصول ۶۱۷

مقدمه	۶۱۷
سازمان تجارت جهانی	۶۱۹
ترکیب بخش‌های مختلف در تجارت جهانی	۶۲۱
تجارت جهانی در منابع طبیعی	۶۳۰
معاهدات همگرایی منطقه‌ای	۶۳۴
جمع‌بندی و نتیجه‌گیری	۶۴۱
تجربه کشورهای در حال توسعه	۶۴۲
امارات	۶۴۳
چین	۶۴۸
آسیای شرقی	۶۵۶

آمریکای لاتین	۶۶۵
عوامل موثر بر انتخاب استراتژی توسعه	۶۷۳
شرایط اولیه کشورها	۶۷۵
عوامل فرهنگی و اجتماعی	۶۷۶
جمع‌بندی و نتیجه‌گیری	۶۷۷
فصل دوم: جهانی شدن بازار مالی	۶۸۱
مقدمه	۶۸۱
سیر تحولات جهانی شدن	۶۸۲
تعریف جهانی شدن بخش مالی	۶۸۴
اهمیت جهانی شدن بخش مالی برای اقتصاد جهانی	۶۸۶
عوامل موثر بر بازارهای مالی	۶۸۷
انواع روش‌های تامین مالی خارجی	۶۹۰
استقراض خارجی	۶۹۱
سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی	۶۹۳
اثرات سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی	۶۹۵
جمع‌بندی و نتیجه‌گیری	۷۱۶
بررسی عملکرد کشورها در فرایند جهانی شدن	۷۱۶
چین	۷۱۷
FDI در عربستان سعودی و قطر	۷۲۳
آمریکای لاتین	۷۲۶
شیلی	۷۲۸
برزیل	۷۳۶
هند	۷۴۲
جمع‌بندی بررسی تجربه کشورها	۷۴۶
جهانی‌شدن مالی و اقتصاد ایران	۷۵۱
جمع‌بندی و نتیجه‌گیری	۷۵۸
فصل سوم: تحولات بازارهای انرژی جهانی	۷۶۱
مقدمه	۷۶۱
روند تغییرات بازار انرژی در دهه اخیر	۷۶۲
تحولات تقاضای انرژی	۷۶۹
فروض اساسی در پیش‌بینی تقاضای آتی انرژی	۷۷۲
تقاضای گاز	۷۷۵
تحولات تقاضای انرژی در کشورهای منتخب	۷۷۷
عرضه انرژی	۷۸۴
عرضه نفت	۷۸۵
گاز	۷۹۵
جمع‌بندی و نتیجه‌گیری	۷۹۹
فصل چهارم: همکاری‌های منطقه‌ای و بین‌کشوری	۸۰۳
مقدمه	۸۰۳

منطقه یورو	۸۰۵
G20	۸۱۹
شورای همکاری خلیج فارس	۸۲۱
سازمان همکاری اقتصادی اکو	۸۲۶
جمع بندی و نتیجه گیری	۸۲۸

www.ketab.ir

کتاب «اقتصاد ایران به کدام سو می‌رود؟» چکیده مطالعه‌ای گسترده در باب «عوامل تأثیرگذار بر عملکرد میان‌مدت اقتصاد ایران» است که توسط دکتر مسعود نیلی اقتصاددان ایرانی و همکاری چند اقتصاددان و محقق دیگر تالیف شده است. روایت اصلی این پژوهش در ۹ مجلد تنظیم شده است و مؤلف برای سهولت دسترسی عمومی به نتایج پژوهش، خلاصه آن را در مجلد حاضر منتشر کرده است. پژوهش یادشده که با همکاری اتاق بازرگانی و صنایع و معادن و کشاورزی تهران و پژوهشکده مطالعات اقتصادی و صنعتی دانشگاه صنعتی شریف انجام شده، جامع‌ترین تحقیق انجام شده در سطح اقتصاد کلان ایران به‌شمار می‌رود. انتشارات دنیای اقتصادی با خرسندی از اینکه نتایج این پژوهش گرانسنگ را در اختیار مردم ایران می‌گذارد، از مؤلف دانشمند و همکاران ایشان، همچنین اتاق بازرگانی تهران و دانشگاه صنعتی شریف که امکان انتشار این پژوهش را فراهم آوردند، سپاسگزاری می‌کند. نام بزرگوارانی که در آماده‌سازی این پژوهش سهمی داشته‌اند در پیشگفتار مؤلف آمده است. انتشارات دنیای اقتصاد نیز بر خود فرض می‌داند از همه این محققان و کوشندگان، سپاسگزاری کند.

پروژه مطالعاتی «عوامل تاثیرگذار بر عملکرد میان‌مدت اقتصاد ایران» در زمستان سال ۱۳۹۰ از طرف پژوهشکده مطالعات اقتصادی و صنعتی شریف به اتاق بازرگانی و صنایع و معادن و کشاورزی تهران پیشنهاد شد که پس از بررسی در شورای مشاوران اقتصادی اتاق و انجام اصلاحات و اضافه کردن برخی محورها، در قالب قراردادی میان اتاق تهران و دانشگاه صنعتی شریف آغاز شد.

اکنون که کار تحقیق به پایان رسیده و نتایج آن در اختیار علاقه‌مندان و خوانندگان قرار می‌گیرد می‌توان با اطمینان بیشتری در مقایسه با نقطه آغازین آن، در مورد دستاوردها و ویژگی‌های قابل‌ذکری که این مطالعه را ممتاز می‌سازد اظهار نظر کرد. اولین ویژگی این تحقیق را می‌توان به حوزه پوشش موضوعی آن نسبت داد. مطالعه حاضر را شاید بتوان جامع‌ترین تحقیق انجام شده در سطح «اقتصاد کلان» ایران دانست. حوزه‌های مختلف سیاست‌گذاری شامل سیاست‌های پولی، مالی، ارزی و تجاری در کنار شناخت ویژگی‌های اصلی اقتصاد ایران در زمین‌های بازار کار، بازار مالی شامل بازار پول و بازار سرمایه و وضعیت فقر و توزیع درآمد، بدنه اصلی آشنایی با اقتصاد ایران را تشکیل می‌دهند.

ویژگی دوم، به کاربرد نزدیک مطالعه به مسائل اصلی سیاست‌گذاری‌های مهم و پرچالش مقطع زمانی موجود اقتصاد ایران مربوط می‌شود. افزایش قیمت انرژی به صورت جهشی و در مقیاس بزرگ، پرداخت یارانه نقدی و به میزان مساوی به همه مردم در کنار اصرار بر ثابت نگاه داشتن سایر قیمت‌های مهم اقتصاد از قبیل نرخ ارز و نرخ سود بانکی را می‌توان اصلی‌ترین مشخصه‌های تغییرات اعمال شده در بازار انرژی کشور در سال ۱۳۸۹ تحت عنوان هدفمندسازی یارانه‌ها دانست.

پس از اعمال این سیاست‌ها سوالات زیادی در مورد آثار و پیامدهای آن مطرح شد. بخشی از این سوالات معطوف به پیامدهای رفاهی این اقدام بود. اینکه چه گروه‌های درآمدی منتفع و چه گروه‌هایی متضرر شده‌اند. تفاوت وضعیت نسبی جامعه روستایی قبل و پس از اعمال سیاست و مشابه همین ارزیابی در مورد جامعه شهری بخشی از این سوالات را تشکیل می‌داد. از طرف دیگر، از آنجا که فعالیت‌های تولیدی به دلیل ارزان نگاه داشتن حامل‌های انرژی، با شدت بسیار زیاد انرژی‌بر شده بودند، میزان آسیب‌پذیری تولید در واکنش به افزایش جهشی قیمت‌ها سوال مهم دیگری بود که باید به آن پرداخته می‌شد. میزان عدم توازن مالی این سیاست و آثار پولی آن مسئله دیگر سیاست اعمال شده را تشکیل می‌دهد.

سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و فرصت فراهم شده برای خصوصی‌سازی بنگاه‌های دولتی و نحوه اجرای این سیاست‌ها، یکی دیگر از موضوعاتی بود که عدم پرداختن به آن، به معنی نادیده گرفتن یک رویداد مهم سیاست‌گذاری از یک‌طرف و اجرایی از طرف دیگر تلقی می‌شد. شیوه واگذاری، ساختار حقوقی و قابلیت‌های مالکان جدید بنگاه‌های واگذار شده، اولویت در نظر گرفته شده در واگذاری بنگاه‌های بزرگ به جای کوچک و متوسط در راستای توانمندسازی بخش خصوصی و بسیاری موارد دیگر، موضوعاتی را تشکیل می‌دادند که لازم بود در کنار بررسی تجربه غنی موجود جهانی از خصوصی‌سازی مورد توجه قرار گیرند.

ویژگی سوم مطالعه حاضر را می‌توان در توجه آن به مسائل جهانی به طور اعم و مناطق و کشورهای مشخص به طور اخص شناسایی کرد. اتحادیه‌ها، پیمان‌ها و همکاری‌های منطقه‌ای و بین‌کشوری یک بعد مهم در شرایط جاری جهانی است که نمی‌توان از آن چشم‌پوشی کرد. بعد دیگر، تحولات رخ داده و الگوهای جدید شکل گرفته در رفتار تولید و سرمایه‌گذاری و تجارت و نیز شیوه تامین مالی فعالیت‌های اقتصادی در عرصه جهانی است که عدم شناخت کافی آن می‌تواند پیامدهای زیان‌باری داشته باشد. بعد متفاوت دیگر این مطالعه در همین چارچوب، تحلیل پدیده تحریم اقتصادی علیه جمهوری اسلامی ایران است که در مطالعه حاضر به آن پرداخته شده است. ویژگی چهارم این تحقیق که به آن جایگاه ممتازی می‌بخشد، رویکرد آینده‌نگارانه آن است. مطالعه موجود خود را محدود به شناخت ساز و کارهای وضع موجود نکرده

و در صدد آن برآمده تا تصویر آینده اقتصاد ایران را در قالب سناریوها و شرایط محیطی متفاوت ترسیم کند. لازمه این کار طراحی یک مدل اقتصادسنجی در سطح کلان با قابلیت‌های ویژه‌ای بود که مهم‌ترین آن برخورداری از قابلیت تجزیه و تحلیل سیاست‌گذاری است. این تحقیق موفق شده است سناریوهایی را برای آینده ترسیم کند و پیامدهای هر مدل محتمل از سیاست‌گذاری یا شرایط محیطی را ارائه کند. ارائه نتایج این تحقیق در مقطع حاضر از آن جهت حائز اهمیت است که از یک طرف اسناد بالادستی مانند سند چشم‌انداز، اهداف و الایی را برای افق ۱۴۰۴ ترسیم کرده‌اند و از طرف دیگر، تحولاتی جدی هم در عرصه سیاست‌گذاری و هم در عرصه شرایط محیطی اتفاق افتاده که بررسی مجدد امکان تحقق آن اهداف را ضروری می‌سازد.

آخرین، اما نه کم‌اهمیت‌ترین ویژگی مطالعه موجود به افق مطالعه و نیز مقطع زمانی برمی‌گردد که نتایج این تحقیق ارائه می‌شود. مجموعه گزارش‌های تهیه شده، همگی «آینده میان‌مدت» را به عنوان مبنا قرار داده‌اند. شرایط سیاسی کشور به دنبال برگزاری انتخابات ریاست جمهوری در سال ۱۳۹۲، تقاضای گسترده‌ای را برای ارائه تحلیل از وضعیت موجود اقتصاد کشور و چالش‌های پیش‌روی آن مطرح ساخته که تحقیق حاضر به خوبی از عهده آن برمی‌آید. حاصل تحقیق موجود در شکل نهایی خود، یک برنامه اقتصاد کلان برای افق زمانی ۱۳۹۲-۱۳۹۵ است که می‌تواند به عنوان یک مبنا برای دولت یازدهم استفاده شود.

پس از معرفی نحوه شکل‌گیری و ویژگی‌های این تحقیق، لازم می‌دانم مراتب تشکر و قدردانی خود را از همه کسانی که در به وجود آمدن این اثر تحقیقی نقش داشته‌اند ابراز کنم. از آقایان آل‌اسحاق، دوست‌حسینی، صابری و بهادرانی برای حمایت از شکل‌گیری پروژه و پشتیبانی مالی آن و نیز از شورای مشاوران اقتصادی اتاق تهران برای پیشنهاد‌های سازنده‌ای که برای چارچوب اولیه مطالعه ارائه کردند تشکر می‌کنم. اما اگر تلاش صادقانه محققانی که اینجانب را در انجام این تحقیق متنوع یاری کرده‌اند نبود، مسلماً مجموعه گزارش‌های تهیه شده از ویژگی‌هایی که برش‌مردم برخوردار نمی‌شد. آقایان حمید فیروز، فرهاد خان‌میرزایی و محمدخانی، چارچوب اولیه این مطالعه را تهیه کردند که پس از اعمال اصلاحاتی نهایی شد. خانم امینه محمودزاده در همکاری نزدیک با اینجانب، همه گزارش‌های تهیه شده

را هم به لحاظ میزان انطباق با چارچوب شرح خدمات و هم از نظر شیوه نگارش و طبقه‌بندی موضوعی، با دقت مطالعه کرده و پیشنهادهای اصلاحی داده‌اند. همچنین ایشان و آقای مهران بهنیا زحمات زیادی را برای تهیه گزارش جمع‌بندی و تلفیق نهایی متحمل شده‌اند که به‌خاطر همه این زحمات از آنها صمیمانه تقدیر و تشکر می‌کنم. بخش مهمی از نتایج کار تحقیق حاضر را تهیه مدل کلان‌سنجی و اجرای آن در قالب سناریوهای مختلف تشکیل می‌دهد. تهیه مدل کلان‌سنجی نیازمند به‌کارگیری تئوری اقتصاد، به‌کارگیری دانش اقتصادسنجی و آشنایی عمیق با اقتصاد ایران است. نسخه اولیه مدل کلان‌سنجی موجود با همکاری خانم‌ها مهنوش شاه‌حسینی و سلیمه منیری جاوید تحت هدایت آقایان دکتر حسن درگاهی، دکتر داود سوری و اینجانب تهیه شد. در مرحله بعد، خانم صفورا معینی مسئولیت توسعه و بهبود مدل را به عهده گرفتند که با پشتکار و جدیت ویژه نه تنها بهبود قابل توجهی در مدل اولیه ایجاد کردند، بلکه آن را به مرحله کاربرد عملی در ارزیابی اثرات سیاست‌ها و شرایط مختلف محیطی رساندند. جناب آقای دکتر درگاهی همچنان بنده را در به‌نیجه رسانیدن کار مدل و راهنمایی خانم معینی همراهی کردند که از همگی تشکر و قدردانی می‌کنم.

آقای محمد احمدی‌زاده گزارش تجربه جهانی بازار محصول را تهیه کرده‌اند که شامل مباحث جهانی شدن بازار محصول عملکرد کشورهای در حال توسعه و عملکرد ایران در بازار محصول می‌شود. آقای صادق اسحاق‌نیا سرفصل‌های جهانی شدن بازار مالی عملکرد کشورهای در حال توسعه در بازار مالی و عملکرد ایران در بازار مالی را پوشش داده‌اند و آقای قدیر اسدی تحولات بازار انرژی و پیش‌بینی‌های آینده این بازار را مورد بررسی قرار داده‌اند. از مباحث مربوط به تحولات بین‌المللی موضوعاتی از قبیل همکاری‌های منطقه‌ای و بین‌کشوری شامل مناطق یورو، G20، شورای همکاری خلیج فارس، شورای همکاری اکو و نیز موضوع بحران مالی جهانی و پیامدهای آن را آقای دکتر محمد حسین رحمتی مطالعه کرده‌اند. آقای کیوان اسلامی و خانم غزال صابری وضعیت بازار مالی شامل سیستم بانکی و بازار سرمایه را بررسی کرده‌اند و آقایان مهران بهنیا و آرشد علویان تحولات بازار کار شامل عملکرد گذشته و چالش‌های آینده و نیز بازار پول را مورد

بررسی قرار داده‌اند. آقای بهنیا همچنین مسئولیت تهیه دو گزارش تحریم و تحولات کشورهای منتخب بر وضعیت ایران را عهده‌دار بوده‌اند. خانم زهرا کاویانی تهیه گزارش‌های ظرفیت‌ها و عملکرد اقتصاد ایران و سه گزارش سیاست‌های پولی، اعتباری و ارزی، سیاست‌های مالی و سیاست‌های تجاری را بر عهده داشته‌اند که خانم‌ها فاطمه نجفی و محبوبه داوودی به ترتیب در بخش‌های پایانی گزارش‌های پولی، اعتباری و ارزی و سیاست‌های تجاری با ایشان همکاری داشته‌اند. خانم یداللهی گزارش وضعیت فقر و نابرابری را تهیه کرده‌اند و آقایان حمید فیروز و فرهاد خان میرزایی مسئولیت گزارش‌های اثرات اصلاح نظام یارانه انرژی بر دولت و بنگاه‌ها را بر عهده داشته‌اند. آقای خان میرزایی همچنین گزارش اثرات اصلاح نظام یارانه انرژی بر بازار انرژی را تهیه کرده و علاوه بر آن در تکمیل گزارش سیاست‌های مالی به خانم کاویانی کمک کرده‌اند. آقای محمد خانی گزارش اثرات اصلاح نظام یارانه انرژی بر خانوارها را تهیه کرده‌اند. آقای علیرضا صابونی‌ها ادبیات خصوصی‌سازی و عملکرد خصوصی‌سازی در ایران را بررسی کرده‌اند و علاوه بر آن در تکمیل گزارش بازار مالی به آقای اسلامی و خانم صابری کمک کرده‌اند. آقای صابونی‌ها همچنین گزارش مقایسه وضعیت ایران با کشورهای منطقه با مبنا قرار دادن سند چشم‌انداز را تهیه کرده‌اند. آقای مرتضی سحرخیز ادبیات آزادسازی را مورد بررسی قرار داده‌اند و همچنین در تهیه گزارش اثرات اصلاح نظام یارانه انرژی بر خانوارها به آقای خانی کمک کرده‌اند. آقای دکتر درگاهی علاوه بر نقش تعیین‌کننده‌ای که در تهیه مدل اقتصادسنجی مطالعه بر عهده داشته و در تهیه گزارش تصویر اقتصاد کلان ایران در پنج سال آینده مشارکت داشته‌اند، اینجانب را از مشورت‌هایشان در زمینه‌های مختلف گزارش بهره‌مند ساخته‌اند. خانم سعیده حدادی کار سخت صفحه‌بندی و تایپ مجموعه گزارش‌ها را بر عهده داشته‌اند. بر خود لازم می‌دانم از همه تشکر و قدردانی کنم و پیشاپیش از همه آنانی که این گزارش‌ها را مطالعه کرده و از طریق نقد و اظهارنظرهای سازنده به توسعه و بهبود اثربخشی تحقیق در کشور کمک می‌کنند سپاسگزاری کنم.

مسمود نیلی

مرداد ۱۳۹۲